Analiza sociolingvistică a comunității româneşti din Madrid

Diego MUÑOZ CARROBLES

I. Descrierea socială

a) Introducere generală

Fără îndoială, creşterea spectaculară a imigrației româneşti din Spania şi, mai ales, în Comunitatea Madrid, rămâne unul dintre cele mai importante fenomenele sociale din ultimii ani. Numărul românilor în Madrid a început să crească la începutul anilor '90, în jurul a trei oraşelor principale: Alcalá de Henares, Coslada şi Arganda del Rey, care rămân în continuare centrele imigrației româneşti, ca urmare a dezvoltării economice din Spania, după 1995.

Dacă folosim statisticile oficiale ale Spaniei (Institutul Național de Statistică), vom vedea că, la data de 1 ianuarie 2009, din mai mult de cinci milioane şi jumătate de străini care trăiesc în Spania, aproape 800 de mii sunt români. Aceasta înseamnă că 2% din populația spaniolă este de origine română.

Spania	46.157.822	100%
Total Străini	5.598.691	12,13%
Români	796.576	1,72%

Tabelul 1: Populația totală, străină şi română în Spania, 2009.
Elaborare proprie. Sursă: Instituto Nacional de Estadística

Obstacolele legale ale unor țări cum ar fi Austria sau Germania i-au împins pe cetățenii români să emigreze către Spania sau spre alte țări mediteraneene (Italia, Grecia, Portugalia), unde le-a fost mai uşor să intre, să obțină rezidență şi să lucreze fără documente. În plus, în Spania, mulți români au profitat de procesele de regularizare a străinilor, mai ales cel din 2005, sub guvernul socialist al lui Rodriguez Zapatero.

De ce mulți români au decis să meargă în Italia sau în Spania? Aceste două țări au devenit destinațiile preferate ale emigranților români, fiindcă le este mai uşor să găsească de lucru pe piața muncii obişnuite sau pe piața neagră; de fapt, majoritatea românilor au început viața în Spania lucrând în economia subterană. Mulți români desfăşoară activitățile care nu necesită o pregătire prealabilă specifică şi, de obicei activitățile acestea sunt refuzate de populația activă autohtonă şi aparțin domeniului agriculturii, construcțiilor sau asistenței persoanelor în vârstă.

În afară de motivele legate de piața muncii, pot exista şi alte cauze pentru „buna acceptare" a imigrației din România, ca de exemplu, faptul de a fi adeptul unei religii creştine (ori ortodoxism, ori protestantism) sau faptul de a vorbi o limbă romanică, ceea ce le permite românilor integrarea în societatea spaniolă sau italiană, unde aceşti doi factori au, după părerea noastră, o mare importanță. Nu putem uita

BDD-V2661 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:53 UTC)

că imigrația din Europa orientală este mai puțin vizibilă din punct de vedere fizic decât imigrația africană sau asiatică. Cercetătorul R. Viruela (2004) vorbeşte în acest caz despre „imigrarea silențioasă”.

b) Prezența românească în Comunitatea Madrid

Dacă observăm informația referitoare la populația românească din Comunitatea Madrid, vedem că populația ei totală a depăşit şase milioane de înlocuitori. O şesime are origini străine, adică un milion de persoane, iar cel mai numeros grup este cel al românilor, compus din mai mult de două sute de mii de membri.

Comunitatea Madrid	6.360.241	100%
Total Străini	1.043.113	16,41%
Români	200.610	3,15%

Tabelul 2: Populația totală şi străină în Comunitatea Madrid, 2009.
Elaborare proprie. Sursă: Instituto Nacional de Estadística

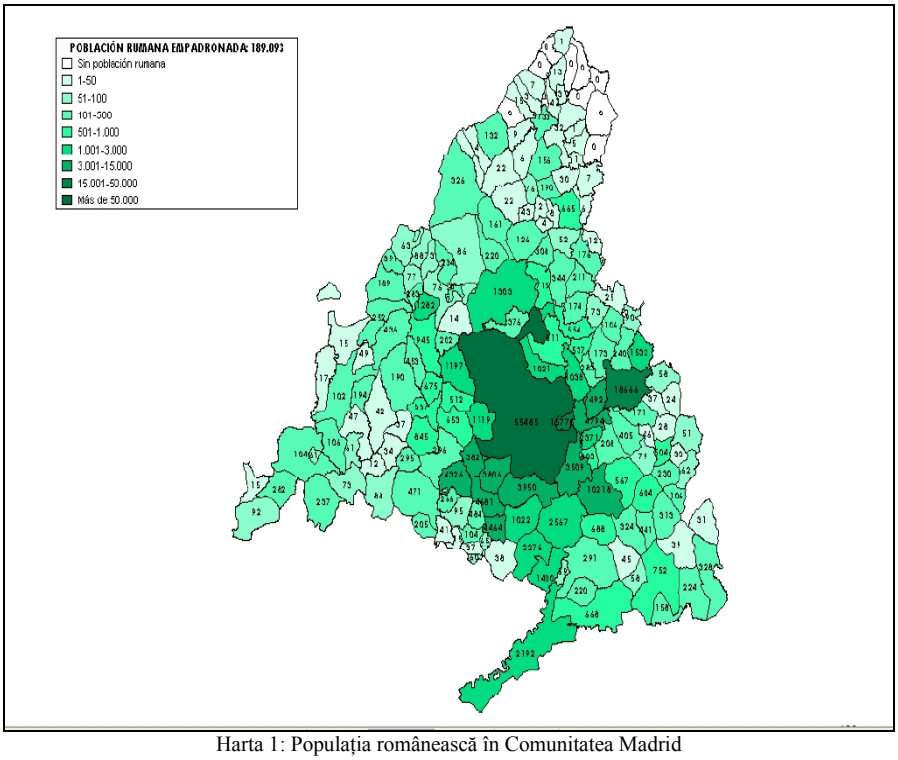
Această cifră înseamnă că numărul imigranților români din Madrid este mai mare decât, de exemplu, cel al imigranților din Maroc sau Ecuador, care fuseseră anterior cele mai numeroase comunități de imigranți.

Străini	1.043.113
România	200.610
Maroc	81.494
Ecuador	127.524

Tabelul 3: Populația străină în Comunitatea Madrid, 2009.
Elaborare proprie. Sursă: Instituto Nacional de Estadística

Dacă avem în vedere suprafața regiunii – 8.021 de kilometri pătrați – obținem o densitate de 25 de cetățeni români pe kilometrul pătrat. Însă distribuția acestor locuitori nu este de loc uniformă. Densitatea românilor este mai mare în capitală şi în zona numită „Corredor de Henares” – o parte a zonei metropolitane Madridului care se află lângă autostradă A2 spre Guadalajara –, în zonele Coslada, San Fernando, Torrejon sau Alcalá. Mai există o comunitate românească numeroasă în jurul zonei Arganda del Rey (sud-est) precum şi în marile centre din sudul Comunității: Getafe, Móstoles, Leganés, Alcorcón sau Parla. Putem vedea zonele acestea pe hartă, cu o culoare mai închisă.

BDD-V2661 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:53 UTC)

Harta 1: Populaţia românească în Comunitatea Madrid
Sursă: Comunitatea Madrid, Departamentul de Imigraţie

Dacă examinăm cifrele referitoare la populaţia românească, observăm faptul că Alcalá, Coslada şi Arganda concentrează cel mai mare număr de români, astfel vedem că zona Corredor del Henares şi sud-estul Madridului sunt zonele preferate de imigraţia românească. De fapt, vedem că cetăţenii români constituie mai mult de o jumătate din populaţia străină a acestor municipii. Iar dacă analizăm situaţia în municipiul Coslada, observăm că românii formează chiar mai mult de 17% din populaţia totală.

Municipiul	Populaţia totală	Români	Străini
Alcalá de Henares	203.645	18.828	40.656
Coslada	89.918	15.515	18.690
San Fernando de Henares	40.654	4.952	6.456
Torrejón de Ardoz	116.455	7.645	23.691

Tabelul 4: Populaţia unor municipii din Comunitatea Madrid, 2009.
Elaborare proprie. Sursă: Instituto Nacional de Estadística

Vorbind despre distribuţia pe sexe, observăm că populaţia masculină este puţin mai numeroasă decât populaţia feminină, pentru că bărbaţii au sosit în Spania mai devreme decât femeile, căutând de lucru în sectoare productive tipic masculine, cum ar fi construcţiile sau agricultura.

	Comunitatea Madrid	
Sex	Total	Procente
Femei	90.883	47,96%

BDD-V2661 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:53 UTC)

Bărbaţi	98.594	52,03%

Tabelul 5: Distribuţia populaţii pe sexe, 2009.
Elaborare proprie. Sursă: Instituto Nacional de Estadística

Această proporţie nu se schimbă dacă analizăm cifrele pe grupe de vârstă, chiar dacă sunt mai mulţi bărbaţi decât femei în grupul populaţiei active. Pe de altă parte, această populaţie activă, între 16 şi 64 de ani, reprezintă apropape 90% din total, iar populaţia de vârsta şcolară este de 9%.

Grupul de vârstă	Femei		Bărbaţi	
0 – 15 ani	8.760	48,86%	9.166	51,13%
16 – 64 de ani (Populaţia activă)	77.805	47,71%	85.245	52,28%

Tabelul 6: Distribuţia populaţii pe sexe şi pe vârstă, 2009.
Elaborare proprie. Sursă: Instituto Nacional de Estadística Madrid

c) Evoluţia populaţiei româneşti în Comunitatea Madrid

Populaţia românească din Madrid nu a crescut în mod continuu sau prelungit. Imigraţia română a suferit o creştere spectaculoasă în ultimii zece ani, mai ales după 2002. Este un fenomen nou, diferit de cazul imigranţilor din Maroc, a căror creştere a fost moderată.

Dacă observăm cifrele evoluţiei procentuale a populaţiei româneşti, rezultatele sunt deosebite. Numărul românilor care trăiesc legal în Comunitatea Madrid s-a multiplicat de două sute de ori în unsprezece ani, iar creşterea a fost şi mai ridicată în restul Spaniei.

	1998	2009	%
Spania	2.258	796.576	+35,278%
Comunitatea Madrid	906	200.610	+22,142%

Tabelul 7: Evoluţia populaţiei româneşti, 1998 – 2009.
Elaborare proprie. Sursă: Instituto Nacional de Estadística Madrid

Analizând cifrele referitoare la perioada 2004-2009, vedem că comunitatea românească s-a multiplicat de trei ori. Creşterea această a fost mai mare decât a celorlalte naţionalităţi.

Naţionalitate	Populaţie 2004	Populaţie 2009	Creştere
România	67.647	200.610	+296,5%
Bulgaria	17.594	31.524	+179,17%
Ucraina	12.263	18.415	+150,17%
Ecuador	169.402	127.524	-24,73%
Peru	33.527	60.959	+181,82%
Maroc	60.684	81.494	+134,29%
China	16.672	37.855	+225,84%

Tabelul 8: Evoluţia populaţiei româneşti, 2004 – 2009.
Elaborare proprie. Sursă: Instituto Nacional de Estadística Madrid

BDD-V2661 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:53 UTC)

d) Caracteristici sociale

Caracteristicile sociale relevante ale comunității românești din Madrid, după părerea noastră, ar fi următoarele:

- este un fenomen relativ recent, care s-a crescut exponențial începând cu 2002;
- este o imigrație familială, cu rețelele sociale scurte: părinți-copii sau frați;
- românii din Madrid provin din toate regiunile României;
- lucrează în următoarele sectoare productive: construcții, industria hotelieră, îngrijirea persoanelor în vârsta sau a copiilor;
- generează 1% din Produs Național Brut al PIB-ul Spaniei;
- trăiesc, de obicei, în locuințe închiriate și suprasolicitate;
- religia majoritară este cea ortodoxă, deși unii fac parte din alte biserici creștine, cum ar fi cea adventistă sau cea penticostală;
- în general, cunosc foarte bine, limba spaniolă;
- se arată satisfăcuți de viața lor din Madrid, dar mulți dintre ei ar vrea să se întoarcă în România, în viitor.

e) Viitorul imigrației românești în Spania

În 2007 România a intrat, împreună cu Bulgaria, în Uniunea Europeană. Optsprezece ani după Revoluția din 1989, România face parte dintr-o Europă unită, iar în urma moratoriului din 2007, toți cetățenii români au dreptul la libera circulație. Acum muncitorii români au aceleași drepturi ca cei spanioli, dar nu știm dacă acest fapt ar putea să fie determinant sau nu, pentru o creștere a imigrației românești, chiar dacă situația economică a Spaniei nu este astazi una din cele mai bune. Fundația Soros afirmă, în volumul *Comunități românești în Spania* (2009: 44):

> Aproape trei sferturi (71%) dintre imigranții români din Comunitatea Madrid declarau, în toamna anului 2008, că ar dori să revină în țară. Pe măsură ce, prin interviu, sunt introduse în discuție condiționări specifice, procentul se reduce. [...] Cei care sunt siguri sau foarte siguri că se vor întoarce în țară în următorii cinci ani, reprezintă numai 39% din total imigranților români din Madrid.

Viitorul imigrației românești rămâne confuz, pentru că perspectivele economice din Spania nu sunt prea bune, mai ales în sectoarele productive, unde lucrau mulți români, cum ar fi construcțiile. Însă muncitorii români au preferat să rămână în Spania ca șomeri în loc să se întoarcă în România, unde situația economică nu este prea optimistă.

II. Descrierea lingvistică

a) Multilingvismul și contactul dintre limbi

În Comunitatea Madrid avem, pe de o parte, limba societății-gazdă, limba spaniolă; și, pe de alta parte, limbile imigranților, cum ar fi: limba română, poloneză, chineză etc. Contactul dintre limbi este o consecință inevitabilă a multilingvismului; spunem că două limbi intră în contact când sunt folosite în mod alternativ de un grup de persoane, în condiții sociale sau istorice precise.

BDD-V2661 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:53 UTC)

Limbile sunt permeabile şi supuse proceselor de schimbare, mai ales atunci când împărtăşesc acelaşi spaţiu geografic cu altă limbă. De aceea, pare a fi logic şi natural ca limba română să primească interferenţe din limba spaniolă.

Contactul care are loc în acest caz este un contact datorat fenomenului de imigrare. Aceasta înseamnă că limbile grupurilor care au imigrat din cauze economice în Europa Occidentală sau în America de Nord, intră în contact cu limbile acestor ţări. Avem astfel exemplu limbii spaniole în Statele Unite. Noi vom analiza însă limba unei comunităţi din Europa de Est, cea românească, care s-a aşezat într-un oraş din Europa occidentală, şi anume, Madrid.

În general limba imigranţilor primeşte foarte multe influenţe din partea limbii-gazdă. Acest fenomen este bine cunoscut în sociolingvistică, de aceea putem anticipa faptul că limba română va fi expusă interferenţelor spaniole. Cum spunea Uriel Weinreich (1953): "The novelty of the habitat creates a need among the immigrants for adequate new vocabulary". Adică, un nou habitat creează necesitatea de a numi noile elemente de vocabular în limba imigranţilor.

În Comunitatea Madrid are loc un anumit caz de bilingvism social, în care majoritatea populaţiei este monolingvă – vorbitorii de spaniolă – şi un alt segment al societăţii – imigranţii, care sunt bilingvi, vorbesc spaniola, dar şi limba lor de origine. Dacă adăugăm la aceasta un alt factor, şi anume, prestigiul social, atunci vorbim despre *diglosie.* Utilizăm termenul *diglosie* atunci când ne referim la o situaţie socială şi lingvistică în care coexistă două limbi diferite în acelaşi context spaţio-temporal şi social. Aceste două limbi (sau două varietăţi ale aceleiaşi limbi) posedă funcţiile diferite: una este limba *prestigioasă* şi *savantă*, iar alta este limba *populară* şi *familiară.*

Termenul *diglosie* nu este, după unii autori, cel mai potrivit în cazul limbilor imigranţilor. Ei spun că diglosia are nevoie de limbi vernaculare (de exemplu, Ferguson), însă noi considerăm că o condiţie necesară este aceea ca între cele două limbi să existe o diferinţă privind prestigiul social şi funcţiile comunicative. De fapt, Joshua Fishman a spus că două varietăţi lingvistice oarecare, dacă funcţionează în mod diferit în aceeaşi comunitate, dau naştere la o situaţie de diglosie. Atunci limbile noastre, româna şi spaniola, au creat un context de „bilingvism şi diglosie". Aceasta înseamnă că avem o limbă A (spaniola) şi mai multe limbi B, care sunt limbile imigranţilor. Nu putem să vorbim de bilingvism pur, pentru că fiecare limbă posedă funcţii diferite. Aceste diferenţe vor face ca mulţi imigranţi să abandoneze limba lor pentru a atinge prestigiul social.

Limba A	Limba B
Varietate de prestigiu	Varietate populară
Societatea de primire	Comunitatea imigranţilor
Spaniolă	Română (şi altele)

Tabelul 9: Limbile şi diglosia
Elaborare proprie.

BDD-V2661 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:53 UTC)

b) Caracteristicile contactului dintre limbi

Pentru a înţelege contactul lingvistic în contextul imigraţiei, trebuie să avem în vedere factori sociali, factori lingvistici şi factori individuali. În primul rând ne vom ocupa de individul bilingv, şi după aceea vom încerca să studiem contextul social şi schimbarea lingvistică naturală.

Factori sociali şi extralingvistici:

- Uneori o comunitate de imigranţi este mai permeabilă decât altele. De exemplu, comunitatea românească va primi mai uşor influenţe spaniole decât cea chineză, care este mai mult închisă.
- Prestigiul social al limbilor este un factor decisiv. Tendinţa este ca imigranţii să considere limba lor mai puţin prestigioasă decât limba spaniolă.
- Contextul urban de obicei favorizează contactul şi dispariţia limbilor. Dialectele supravieţuiesc mai uşor în zonele rurale sau izolate.
- Durata contactului este important, pentru că acest contact trebuie să fie îndelungat în timp pentru a avea consecinţe adevărate.

Factorii lingvistici

- Nu putem uita schimbarea naturală a limbilor: orice limbă, în orice loc schimbă; acesta este un fenomen natural şi inconştient.
- Când două sau mai multe limbi au aceeaşi tipologie, contactul este mai intens, pentru că transferările sunt mai mult uşoare. Acesta este cazul nostru: româna şi spaniola sunt limbi romanice şi, de aceea, contactul este foarte productiv.
- O limbă standardizată suferă de obicei un contact mai puţin intens, pentru că există o normă scrisă şi o literatură, care funcţionează ca referent pentru vorbitori. De exemplu, limba română este o varietate standardizată şi poate să reziste mai bine decât o limbă africană orală.
- Imigranţii au nevoie de a numi noile obiecte sau realităţi pe care le află în societatea-gazdă şi poate că limba lor nu are cuvintele exacte şi de aceea trebuie să ia expresiile din limba-gazdă.

Factori individuali

- Fiecare individ rezistă în mod diferit la contactul cu alte limbi. Aceasta înseamnă că nu toate persoanele învăţă o limbă străină în acelaşi fel şi nu toţi cunosc bine limba lor.
- Se foloseşte o limbă pentru fiecare domeniu al vieţii cotidiene. Dacă la muncă trebuie să vorbească spaniola, în timpul liber vorbitorul poate să folosească română, dar tendinţa naturală este ca limba A, cea prestigioasă, limba spaniolă, să ocupe toate domeniile.
- În fine, avem şi atitudinile individuale despre limbi, adică ceea ce un individ gândeşte asupra unei limbi şi comportamentul său lingvistic. De exemplu, un român în Madrid poate că preferă să nu mai vorbească româna pentru că, după el, este o limba fără prestigiul social.

Factori sociali şi extralingvistici	permeabilitate
	prestigiu
	contextul urban
	durata cronologică

BDD-V2661 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:53 UTC)

Factori lingvistici	schimbarea lingvistică
	tipologia limbilor
	standardizarea
	noile realități
Factori individuali	predarea limbilor
	domenii de folosire
	atitudini

Tabelul 10: Factorii contactului lingvistic
Elaborare proprie

c) Procesul contactului

Pentru a observa procesul contactului lingvistic, vom pleca de la limba B pe care o vorbeşte un anumit individ. Varianta individuală a limbii B primeşte puţin câte puţin elemente din limba A, cea considerată a fi prestigioasă. Obţinem astfel un idiolect sau o limbă intermediară individuală cu interferenţe, convergenţe şi **„**code-swithcing**”**. Ce înseamnă aceşti trei termeni?

- Interferenţele sunt formele din limba A care nu există în limba B, dar care fac parte din idiolectul vorbitorului bilingv. Putem spune că sunt structuri agramaticale.
- Convergenţele sunt formele din limba A care coincid cu formele din limba B, de aceea indivizii bilingvi vor prefera aceste structuri similare. De obicei folosirea lor nu constituie o greşeală.
- Code switching sau alternarea codurilor lingvistice constă în folosirea elementelor din amândouă limbile în acelaşi enunţ. În general, se referă la discursul oral.

Interferența	Convergența	Code-switching
Am pierdut tarheta.	Poți veni mâine?	Azi am luat *el metro.*

Tabelul 11: Interferență, convergență, code swithching
Elaborare proprie

Dacă analizăm nivelurile limbajului: morfologie, sintaxă, fonologie şi lexic, putem spune că, în general, contactul are mai multe consecinţe la nivelul lexicului, pentru că lexicul unei limbi reprezintă un sistem deschis şi, de aceea, este predispus la schimbări şi noutăţi. Un român care locuieşte la Madrid va lua acele cuvinte din limba spaniolă care redau mai bine noua lui realitate sau care sunt mult mai expresive. Astfel, putem vorbi despre „împrumutul lingvistic”, respectiv, un cuvânt din limba A, care se introduce în limba B. Acest fenomen se produce în mod inconştient şi se întâmplă în oricare situaţie de limbi în contact. Acest împrumut este adaptat fonetic şi morfologic, cum se poate vedea în următoarele exemple:

Spaniolă	Româna din Madrid
Extranjero	Extrahero
Me he empadronado	M-am impadronat
Voy al Ayuntamiento	Merg la Aiuntamiento

Tabelul 12: Împrumuturi lexicale
Elaborare proprie

BDD-V2661 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:53 UTC)

Dacă contactul este intens, atunci româna din Madrid primeşte multe împrumuturi din spaniolă şi putem vorbi despre **„**etnolect**”** (Appel & Muysken, 1996) pentru că româna vorbită în Comunitatea Madrid începe să se îndepărteze de româna standard.

d) Rumaniola, o limbă hibridă?

Unii vorbesc acum despre o nouă modalitate lingvistică, „rumaniola”. Problema dezbaterii acestei idei s-a nascut între românii care văd cum limba lor se schimbă, pe zi ce trece, prin contactul cu spaniolă. Nu putem nega faptul că sunt multe elemente spaniole în limbajul uzual, însă, nici nu putem afirma că există deja altă variantă a limbii, că s-a produs deja hibridizarea limbii, fiindcă acest lucru ar fi exagerat.

Ce se întâmplă atunci? Asistăm la un fenomen numit *language attrition* sau *pierdere lingvistică*. este vorba de un proces lingvistic în care vorbitorii pierd competenţa lor lingvistică în propria limbă. Procesul acesta dă naştere unei modalităţi a limbii B cu multe elemente din limba A, adică, o varietate a limbii române foarte „spaniolizată”. Totuşi, este vorbă de limba română.

„Rumaniola” reprezintă simbolul unei identităţi mixte, între România şi Spania, şi este o identitate care nu aparţine cu precizie niciunui grup. Cei care preferă să vorbească „rumaniola” vor să fie diferiţi atât de spanioli, cât şi de români, dar vor, în acelaşi timp, să-şi păstreze elementele ambelor limbi şi culturi. „Rumaniola” ar putea fi atunci un mod de a exprima această identitate mixtă şi uneori ambiguă.

Mediile româneşti vorbesc deja despre acest fenomen. Spre exemplificare, redăm un exemplu găsit pe situl www.ziare.com:

> Copiii care trăiesc în Spania au ajuns să utilizeze un limbaj amestecat, adaptând cuvinte din limba spaniolă sau chiar înlocuind câteodată cuvintele româneşti cu cele din limba spaniolă.
>
> Noul dialect folosit de români, în special de copii, din comoditate şi neatenţie [...] Printre cuvintele cele mai des utilizate se numără „regalo” (cadou), „tarjeta” (card), „ingreso” (depunere la bancă), „cita” (programare), „obra” (şantier), „trabajo” (muncă), „cole” (n.r. - colegio - şcoală), „guarderie” (grădiniţă), „hola” (bună ziua). Uneori, unele cuvinte sunt „românizate”: „mi-a regalat” (mi-a dăruit), „m-am impatronat” (am obţinut viza de flotant - empadronamiento), „am ingresat banii” (am depus banii la bancă) etc.
>
> Dr. Ileana Bucurenciu, lector universitar la Universitatea din Alcalá de Henares, susţine că dialectul „rumaniol” ajunge să fie vorbit de copii pentru că părinţii nu îşi dau interesul să vorbească cu ei in limba romană şi să îi încurajeze să vorbească corect (vineri, 27 februarie 2009).

Observăm că aici se susţine ideea că „rumaniola” este o limbă a copiilor şi că este un product al neatenţii părinţilor – ceea ce nu este precis.

III. Viitorul limbii române în Comunitatea Madrid

a) Atitudinile lingvistice: menţinerea sau înlocuirea limbii

Chiar dacă nu trebuie să generalizăm, limba română este văzută ca un obstacol pentru integrarea în societatea spaniolă. De aceea mulţi români nu pot să ia o decizie lingvistică: să conserve limba sau s-o înlocuiască cu spaniola. Atunci

BDD-V2661 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:53 UTC)

putem vorbi despre „menţinerea” ei, dacă vorbitorul decide să vorbească româna în mod obişnuit sau, dimpotrivă, vorbim de „înlocuirea” acesteia, când vorbitorul de limbă română ia decizia de a vorbi spaniola, fiind aceasta este varietatea prestigioasă.

Acest proces merge încet, evoluează lent şi nu este întotdeauna un fenomen conştient. O limbă poate să piardă domeniile de uz, şi, atunci funcţiile acestei limbi se reduc, individul crede că limba lui este inferioară, că nu este atât de valoroasă pentru a o folosi în comunicare. Ultimul pas ar putea fi dispariţia lingvistică a acestei limbi.

În tabelul următor, putem vedea câţiva factori care, după părerea noastră, au o influenţă pozitivă sau negativă în acest proces lingvistic:

Factor	+ / –
Status economic scăzut	–
Identitate naţională	+
Limbă de comunicaţie internaţională	+
Densitate ridicată a populaţiei	+
Zone urbane	–
Prezenţă la şcoală	+
Sprijin instituţional	+
Similitudine culturală	+

Tabelul 12: Factori pentru menţinerea sau înlocuirea unei limbi
Elaborare proprie

Atitudinile lingvistice ale românilor din Madrid sunt diverse, dar cea majoritară este dorinţa de a menţine limba, pentru că face parte din identitatea lor de neam. De fapt, în studiul pentru proiectul nostru de cercetare am aflat că multe persoane vor ca copiii lor să vorbească româna pentru că sunt români, pentru că mai au rude în ţară... Însă, aşa cum spuneam, mulţi dintre ei consideră că faptul de a vorbi româneşte poate să fie un obstacol pentru integrarea copiilor în ţara de adopţie. Avem de-a face cu o contradicţie tipică în comunităţile imigranţilor, şi anume: dorinţă versus realitate.

Din nou trebuie să precizăm ceva despre vorbitorii tineri, căci ei aparţin unei generaţii diferite şi mulţi dintre ei pot să se identifice cu o identitate mixtă. Viitorul limbii române la Madrid depinde de ei, de deciziile lor lingvistice. Rapiditatea procesului de înlocuire, dacă se întâmplă, este variabilă, dar măsuri pentru menţinerea limbii sunt deja necesare.

b) Măsurile de planificare lingvistică

Orice măsură destinată menţinerii limbii române în Comunitatea Madrid trebuie să ia în considerare copiii şi tinerii, adică generaţia a doua, care este compusă din indivizii care s-au născut în Spania sau care au ajuns în Spania când erau mici. Există multe idei stereotipe asupra bilingvismului, idei false chiar, care spun, de exemplu, că nu este bine să înveţe copilul două limbi, pentru că nu va vorbi bine nici una sau pentru că va avea o problemă de identitate.

BDD-V2661 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:53 UTC)

Faptul de a fi bilingv sau poliglot, dimpotrivă, este un beneficiu pentru copiii. Părinților români nu trebuie să le fie ruşine să vorbească română acasă, fiindcă dacă, dimpotrivă, vor vorbi spaniola, există riscul să fie o spaniolă plină de greşeli şi, în acest caz ar fi şi mai rău pentru copil. Cum zicea Uriel Weinreich (1953): „părinții nu sunt profesori, fiindcă greşelile părinților nu trebuie să se transmite copiilor".

Pentru a lupta împotriva acestei situații, este necesar ca limba română să facă partea din sistemul educativ al locului unde aceştia trăiesc. Acum în Comunitatea Madrid este deja posibil ca, în anumite şcoli, copiii de origine română să învețe limba lor datorită unui acord semnat între Ministerul Educației român şi cel spaniol, acum doi ani. De fapt, Legea Învățământului din România stabileşte că „Ministerul Educației, Cercetării şi Tineretului, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe, are obligația să sprijine învățământul în limba maternă în țările în care trăiesc români, cu respectarea legislației statului respectiv" (art. 6).

De aceea, fostul ministru Cristian Adomniței a fost în Spania şi a semnat acest acord cu scopul de „a menține legătură cu țara de origine şi pentru ca copiii să vorbească română când se vor întoarce în România" (El País, 4 februarie 2008) . Astăzi acest proiect se desfăşoară în Comunitatea Madrid precum şi în alte regiuni spaniole.

În sfârşit, este necesar ca centrele educative să contribuie la ideea de multiculturalitate şi să ofere o imagine pozitivă a imigranților, dar acest efort al sistemului de învățământ implică şi multă responsabilitate din partea părinților români, pentru că noi credem că procesul de menținere a limbii române este dublu, adică, are o față instituțională şi una familială.

IV. Concluzii

- Viitorul demografic al comunității române din Madrid este incert şi depinde de situația economică din Spania şi din România.
- Limba română suferă schimbări şi primeşte împrumuturi din spaniolă, dar acesta este un fenomen natural.
- Limbajul amestecat sau „rumaniola" este uneori simbolul unei identități mixte şi nu putem vorbi despre o limbă hibridă, ci de un fenomen de pierdere lingvistică.
- Viitorul limbii române va depinde atât de eforturile instituțiilor educative, cât şi de rolul activ al familiilor românești.

Bibliografie

Appel, Muysken 1996: René Appel, Muysken, Peter, *Bilingüismo y contacto de lenguas*, Barcelona, Ariel.

"Comunidades inmigradas de la Europa del Este. El caso del colectivo rumano en España", *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*, 2008, n. 84, p.65-79.

Pajares Alonso 2009: Miguel Pajares Alonso, *Inmigración y mercado de trabajo. Informe 2009*. Madrid, Ministerio de Trabajo e Inmigración.

BDD-V2661 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:53 UTC)

Sandu 2009: Dumitru Sandu (coord.), *Comunidades rumanas en España*, Fundación Soros de Rumanía.
Weinreich 1953: Uriel Weinreich, *Languages in contact. Findings and problem*,. Haga: Mouton
Viruela Martínez 2006: Rafael Viruela Martínez, "Inmigrantes rumanos en España. Aspectos territoriales y procesos de sustitución laboral" en *Scripta Nova. Revista electrónica de Geografía y Ciencias Sociales*, Universitat de Barcelona.

A Sociolinguistic Approach to the Romanian Community in Madrid

In this paper we aim to introduce the main social and linguistic features of the Romanian community who lives in Madrid and its metropolitan area. First of all we will see how this group has emerged and developed. Then, we will show some of the most important aspects of the language contact between Romanian and Spanish, as well as some linguistic attitudes displayed by the members of this community, who play a role in the shift or the maintenance of Romanian language.

Universidad Complutense
MADRID, SPANIA

BDD-V2661 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:53 UTC)